

باسمه تعالی

جزوه درس به درس دین و زندگی (۲)، پایه یازدهم،

ردیف	درس دوم: «تداوم هدایت»	صفحه
۱	«دین» به چه معناست؟ پاسخ: به معنای «راه» و «روش» است.	۱۸
۲	راه و روشی که خداوند برای زندگی انسان ها برگزیده، همان «.....» است که به آن «.....» می گویند. پاسخ: دین الهی - اسلام	۱۸
۳	بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند چند دین برای انسان ها فرستاده است؟ توضیح دهید. پاسخ: «یک دین» فرستاده و به همه پیامبران فرمان داده است تا همان دین را در میان مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه در پیش نگیرند. انبیاء هم، این فرمان الهی را اطاعت کرده و مأموریت خود را انجام داده اند.	۱۸
۴	«فطرت» به چه معناست و وقتی که از فطرت انسان سخن می گوئیم، منظور چیست؟ پاسخ: به معنای «نوع خاص آفرینش» است. - منظور آفرینش خاص انسان و ویژگی هایی است که خداوند در اصل آفرینش وی قرار داده است.	۱۸
۵	از ابتدای آفرینش انسان تا کنون، اقوام مختلفی که روی زمین زندگی کرده اند در یک چیز مشترک اند؟ (۱) آداب و رسوم ☐ (۲) زبان ☐ (۳) نژاد ☐ (۴) ویژگی های فطری ☒	۱۸
۶	چهار مورد از ویژگی های فطری مشترک میان همه انسان ها را بنویسید. پاسخ: (۱) از استعداد تفکر و قدرت اختیار برخوردارند. (۲) فضیلت های اخلاقی مانند عدالت و خیرخواهی را دوست دارند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم، حسادت و دروغ بیزارند. (۳) به دنبال زیبایی ها، خوبی ها و کمالات نامحدودند. (۴) از فنا و نابودی گریزان و در جست و جوی زندگی جاودانه هستند.	۱۸
۷	چرا خداوند، یک برنامه کلی به انسان ها ارزانی داشته است؟ پاسخ: تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. (به سبب ویژگی های فطری مشترک میان انسان ها)	۱۸
۸	برنامه کلی ای که خداوند به انسان ارزانی داشته، تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند؛ چه نام دارد و به چه معناست؟ پاسخ: «اسلام» - به معنای «تسلیم بودن در برابر خداوند» است.	۱۸
۹	در اسلام، از انسان خواسته می شود تا با اندیشه در «خود» و «جهان هستی»، به چه چیزی دست یابد؟ پاسخ: «ایمان قلبی»	۱۸
۱۰	چهار مورد از چیزهایی که اسلام از انسان خواسته، تا به آن ها «ایمان قلبی» داشته باشد را بنویسید. پاسخ: (۱) خدای یگانه و دوری از شرک (۲) فرستادگان الهی و راهنمایان دین (۳) سرای آخرت، پاداش و حسابرسی عادلانه (۴) عادلانه بودن نظام هستی	۱۹

۱۱	پیامبران در حیطه «عمل» از انسان می‌خواهند با ایمانی که کسب کرده است، در چه زمینه‌هایی تلاش نماید؟ پاسخ: (۱) با انجام واجبات و ترک حرام‌های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند. (۲) فضایل اخلاقی مانند عفت، راستگویی و امانتداری را کسب نماید و از رذائل اخلاقی، مانند ظلم، نفاق، دروغ و ریا دوری کند. (۳) جامعه‌ای دینی بر اساس عدالت بنا نماید.	۱۹
۱۲	محتوای اصلی دعوت پیامبران، است و همه آن‌ها آورنده بوده‌اند. پاسخ: «یکسان» - «یک دین»	۱۹
۱۳	تعالیم انبیاء در چه زمینه‌هایی «تفاوت» دارند؟ با ذکر مثال توضیح دهید. پاسخ: در «برخی احکام فرعی»، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره با دوره‌ای دیگر تفاوت داشته است. مثلاً همه پیامبران، امت‌های خود را به «نماز» دعوت کرده‌اند، اما در «شکل» و «تعداد» آن تفاوت‌هایی بوده است، البته این قبیل تفاوت در اصل دین نشده است.	۱۹
۱۴	علل فرستادن پیامبران متعدد را فقط نام ببرید. پاسخ: الف) استمرار و پیوستگی در دعوت ب) رشد تدریجی سطح فکر مردم ج) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین	۱۹
۱۵	لازمه ماندگاری یک پیام، چیست؟ پاسخ: تبلیغ دائمی و مستمر آن است.	۱۹
۱۶	استمرار و پیوستگی (تداوم) در دعوت پیامبران، سبب چه نتایجی شد؟ پاسخ: سبب شد تا: (۱) تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود. (۲) دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند.	۱۹
۱۷	از علل آمدن پیامبران متعدد، «استمرار و پیوستگی در دعوت» را شرح دهید. پاسخ: لازمه ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیامبران الهی، با «ایمان استوار» و «تلاش بی‌مانند» در طول زمان‌های مختلف، دین الهی را تبلیغ می‌کردند. آنان سختی‌های را تحمل می‌کردند تا خداپرستی، عدالت طلبی و کرامت‌های اخلاقی میان انسان‌ها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک و ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود. این تداوم سبب شد تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین، نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند.	۱۹
۱۸	رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن، مانند «دانش و فرهنگ» از علل فرستادن پیامبران متعدد است. ☒ درست ☐ نادرست	۱۹
۱۹	چرا لازم بود در هر عصر و دوره‌ای پیامبران جدیدی «مبعوث» شوند؟ پاسخ: تا همان اصول ثابت دین الهی را در خور فهم و اندیشه انسان‌های دوران خود بیان کنند و متناسب با درک آنان سخن گویند.	۱۹
۲۰	هر پیامبری که مبعوث می‌شد، درباره چه موضوعاتی سخن می‌گفت؟ (۴ مورد ذکر کنید) پاسخ: درباره توحید، معاد، عدالت، عبادت خداوند و مانند آن. (البته، در سطح فهم و درک مردم زمان خود بوده است.)	۱۹

۱۹	هر کدام از موارد زیر، به کدام یک از علل آمدن پیامبران متعدد اشاره دارند؟ بنویسید. الف) متناسب درک مردم سخن گفتن پیامبران و اصول ثابت دین را در خور فهم آنان بیان کردن ب) ناتوان ماندن دشمنان در کنار گذاردن دین الهی پاسخ: الف) رشد تدریجی سطح فکر مردم ب) استمرار پیوستگی در دعوت
۲۰	حدیث شریف پیامبر اکرم (ص) «إِنَّا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ» با کدام یک از علل آمدن پیامبران متعدد ارتباط دارد؟ پاسخ: رشد تدریجی سطح فکر مردم
۲۰	به چه علت تعلیمات انبیاء به تدریج فراموش می شد، یا به گونه ای تغییر می یافت که با اصل آن «مقاوت» می شد؟ پاسخ: به علت «ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی» و «عدم توسعه کتابت».
۲۰	به چه علت، پیامبران بعدی می آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح پیامبران قبل از خود را بار دیگر به مردم ابلاغ می کردند؟ پاسخ: به علت این که تعلیمات پیامبران به تدریج «فراموش» می شد یا به گونه ای «تغییر» می یافت.
۲۳	عوامل ختم نبوت را فقط نام ببرید. پاسخ: ۱) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی ۲) حفظ قرآن کریم از تحریف ۳) وجود امام معصوم پس از پیامبر (ص) ۴) پویایی و روز آمد بودن (به روز بودن) دین اسلام
۲۳	چرا تعیین زمان ختم نبوت، فقط با «خداوند» است؟ پاسخ: زیرا اوست که دقیقاً می داند عوامل ختم نبوت فراهم شده یا نه. مثلاً یکی از عوامل بی نیازی از آمدن پیامبر جدید، «حفظ کتاب آسمانی از تحریف» و «وجود آن در میان مردم» است. اما تشخیص این که در چه زمانی مردم به مرحله ای می رسند که می توانند کتاب آسمانی خود را حفظ کنند، در توانایی انسان نیست و فقط خداوند از چنین علمی برخوردار است. بنابراین، با توجه به اعلام ختم نبوت در زمان حضرت محمد (ص)، در می یابیم که عوامل بی نیازی از پیامبر جدید فراهم بوده است.
۲۳	از عوامل ختم نبوت، «آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه کامل زندگی» را شرح دهید. پاسخ: پایین بودن سطح درک انسان ها و عدم توانایی آنان در گرفتن برنامه کامل زندگی، از عوامل تجدید نبوت ها بود. در عصر نزول قرآن، با این که مردم حجاز سطح فرهنگی پایینی داشتند، اما آمادگی فکری و فرهنگی جوامع مختلف به میزانی بود که می توانست کامل ترین برنامه زندگی را دریافت و حفظ کند و به کمک آن، پاسخ نیازهای فردی و اجتماعی خود را به دست آورد. به همین جهت می بینیم که با ورود اسلام به سرزمین های دیگری مانند «ایران، عراق، مصر و شام» نهضت علمی و فرهنگی بزرگی آغاز شد و دانشمندان و عالمان فراوانی ظهور کردند.
۲۳	به چه جهت، کتاب قرآن کریم نیازی به تصحیح ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند؟ از عوامل ختم نبوت، «حفظ قرآن کریم از تحریف» را توضیح دهید. پاسخ: در پرتو عنایت الهی و با اهتمامی که پیامبر اکرم (ص) و با تلاش و کوشش مسلمانان در جمع آوری و حفظ قرآن داشت، این کتاب دچار تحریف نشد و هیچ کلمه ای بر آن افزوده یا از آن کم نگردید. به همین جهت این کتاب، نیازی به تصحیح ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند.

۲۹	تعیین امام معصوم از طرف خداوند، سبب شد که مسئولیت‌های پیامبر (ص) به جز ادامه یابد. (۱) دریافت وحی ☒ (۲) مرجعیت دینی ☐ (۳) مرجعیت علمی ☐ (۴) ولایت ظاهری ☐	۲۴
۳۰	چه دینی می‌تواند برای همیشه «جاودانه» و «ماندگار» باشد؟ پاسخ: دینی که بتواند به همهٔ سؤال‌ها و نیازهای انسان‌ها در همهٔ مکان‌ها و زمان‌ها پاسخ دهد. «دین اسلام»، ویژگی‌هایی دارد که می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای بشر در دوره‌های مختلف باشد. یکی از این ویژگی‌ها، وجود دو دسته قوانین «ثابت» و «متغیر»، متناسب با نیازهای ثابت و متغیر بشر است.	۲۴
۳۱	انسان در زندگی «فردی» و «اجتماعی» خود، چند دسته نیاز دارد؟ بنویسید. پاسخ: «دو دسته»: (۱) نیازهای ثابت (۲) نیازهای متغیر	۲۴
۳۲	«نیازهای ثابت» را با ذکر مثال توضیح دهید. پاسخ: نیازهای ثابت همانند «امنیت، عدالت، داد و ستد با دیگران، تشکیل خانواده، تعلیم و تربیت و حکومت». این نیازها همواره برای بشر وجود داشته است و از بین نمی‌روند. دین اسلام نیز برای تأمین هر کدام از این نیازها، قوانین ثابت و مشخصی دارد.	۲۴
۳۳	«نیازهای متغیر» را با ذکر مثال شرح دهید. پاسخ: نیازهایی هستند که از درون نیازهای «ثابت»، پدید می‌آیند. مثلاً داد و ستد، یک نیاز «ثابت» است. اما شیوهٔ آن ممکن است در هر زمان تغییر کند. مثلاً یک زمانی، «کالا را با کالا» عوض می‌کردند زمانی دیگر، به جای کالا، «سکه» می‌گرفتند، بعدها «پول اعتباری» یعنی «اسکناس» به بازار آمد و امروزه قراردادهای بانکی، معامله‌ها را تنظیم می‌کنند.	۲۴
۳۴	آیا قرآن کریم برای «نیاز ثابت»، یک قاعدهٔ و اصل «ثابت» دارد؟ توضیح دهید. پاسخ: بله، آن قاعده این است: «أَخْلَ اللَّهُ التَّيْبَعِ وَحَرَّمَ الرِّبَا» خداوند معامله را حلال کرده است، اما ربا را حرام. «ربا» در هر کدام از زمان‌ها شکل خاصی پیدا می‌کند که باید تشخیص داده شود. این شکل‌های خاص، «نیازهای متغیر» ما هستند که «مجتهدان» و «فقیهان» بر اساس آن اصل ثابت و با تحقیق و مطالعه در کتاب و سنت، شکل‌های خاص ربا و معامله در این زمان را معین می‌کنند و به کسانی که مجتهد نیستند اعلام می‌کنند تا مطابق با آن عمل کنند.	۲۴
۳۵	آیا در کنار قوانین ثابت و متغیر، اسلام برای حاکم و نظام اسلامی اختیارات دیگری در نظر گرفته است؟ توضیح دهید. پاسخ: بله، اختیارات ویژه‌ای در نظر گرفته است. این اختیارات بیشتر در مواردی است که یک مورد مهم با یک مورد مهم‌تر در «تضاد» قرار می‌گیرد و شرایط ویژه‌ای پیش می‌آورد که نیازمند «قانون جدید» است و حاکم اسلامی می‌تواند این قانون جدید را وضع کند. مثلاً نظام اسلامی می‌تواند برای حمایت از تولید ملی و اشتغال بیش‌تر جوانان و بیکار نشدن کارگران مانع ورود کالاهایی شود که امکان تولید آنها در کشور توسط مردم وجود داشته باشد.	۲۵
۳۶	آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید، نشانگر چه چیزی است؟ پاسخ: این که «بخشی» از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای مردم باشد.	۲۶
۳۷	هر پیامبری که می‌آید، به آمدن پیامبر بعدی می‌داد و بر از او تأکید می‌کرد. پاسخ: بشارت - پیروی	۲۶

۲۶	وجود « دو یا چند دین » در یک زمان، نشانگر چه بود؟ پاسخ: این که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر، ایمان نیاورده‌اند و این کار به معنای « سرپیچی از فرمان خدا » و « عدم پیروی از پیامبران گذشته » است.	۳۸
۲۶	امروزه تنها کتاب آسمانی که تحریف نشده است، کدام است؟ توضیح دهید. پاسخ: امروزه به جز قرآن کریم، هیچ کتاب آسمانی دیگری وجود ندارد که بتوان گفت محتوای آن به طور کامل از جانب خداست و انسان‌ها آن را کم و زیاد نکرده‌اند و با اطمینان خاطر بتوان از آن پیروی کرد. بنابراین، تنها دینی که می‌تواند مردم را به رستگاری دنیا و آخرت برساند، دین آخرین پیامبر است.	۳۹
۲۶	با توجه به آیه شریفه: « وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ » به سؤالات پاسخ دهید: ۱- « اسلام » در این آیه، به کدام معناست؟ پاسخ: اسلام به معنای خاص آن؛ یعنی دین آخرین پیامبر { دین حضرت محمد (ص) } ۲- چرا اگر کسی غیر از اسلام پیروی کند، در آخرت از او پذیرفته نخواهد شد؟ پاسخ: زیرا ادیان پیامبران دیگر تحریف شده‌اند و تنها دینی که تحریف نشده و نمی‌شود، دین رسول خدا (ص) است. ۳- اگر کسی از دین اسلام پیروی نکند، در آخرت جزء کدام دسته قرار می‌گیرد؟ پاسخ: زیان‌کاران	۴۰